

A JATE kari ifjúsági parlamentjein hangzott el...

Előző lapszámunkban összefoglaló tudósítást tettünk közre a József Attila Tudományegyetem kari ifjúsági parlamentjeiről. E tudósítás keretében nem volt alkalmunk kiemelni, részletesen ismertetni egy-egy fontosabb hozzászólást, javaslatot, noha azok közül néhány egyetemi szintű problémákat vetett föl és elemzett. A JATE intézményi parlamentje előtt — úgy gondoltuk — mégsem haszontalan teljes egészében közölni egyik-másik hozzászólást.

A marxista tárgyak oktatásának reformja

A BTK parlamentjén mondta el Békés Csaba, IV. éves magyar-angol szakos hallgató:

A marxizmus oktatásában is nagyobb reformra van szükség (mely strukturális változásokat is jelenthet, esetleg új diszciplínák beépítését), ez azonban hosszú távú feladat (néhány év), erre átfogó javaslatunk most még nincs, csak jelezni szeretnénk a problémát.

Az oktató személyiségének szerepét szeretnénk hangsúlyozni a marxista tárgyak oktatásában, nevezetesen, hogy a személyiség szerepe jóval nagyobb ott, mint egyéb tárgyak (pl. nyelvészet, irodalomtörténet, módszertan stb.) esetében. Ezt úgy is meg lehetne fogalmazni, hogy nekünk nem mindegy, ki, milyen szemlélettel alakítja a világnézetünket.

Milyen legyen a marxista tárgyat oktató jó tanár? Azonkívül, hogy szakmailag jól felkészült, nagyon fontos, hogy tartson lépést a legújabb szakirodalommal, azt építse be az anyagba, és talán még fontosabb a hallgatókhoz való viszonya. Tehát, legyen nyílt, őszinte, vállalja a vitát, érdemben válaszoljon a kérdésekre, tekintse partnernek a hallgatót, egészséges érdeklődése mögött ne hátsó szándékot keressen, és végül, de egyáltalán nem utolsósorban, szemléletét ne az ötvenes — szerencsére, ez a szemlélet csak egy szűkebb rétegre vonatkozik —, hanem a 80-as

évek követelményeit határozzák meg.

Ne felejtse el, hogy bizonyos kérdésekkel kapcsolatban esetleg ő az utolsó ember, aki őszinte választ tud (és mer) adni az életbe kikerülő fiatal oktatóknak.

A JATE-n a marxista tárgyak oktatói között — úgy tűnik — korántsem mindnyájan rendelkeznek ezekkel a tulajdonságokkal, bár a mi szemináriumi csoportunk esetében többségben voltak azok, akik többé-kevésbé elegendő tudtak tenni ezeknek a követelményeknek.

Mind ezek figyelembevételével áthidaló, rövid távú, korántsem tökéletes megoldásként javasoljuk, tegyék lehetővé, hogy egyes szemináriumi csoportok előzetes tájékozódás után megjelölhessék, hogy az ugyanabban a félévben, ugyanazt a tantárgyat tanító oktatók közül kihez szeretnének kerülni. Ez lehetővé tenné például a bölcsészek számára azt is, hogy olyan oktatóhoz menjenek, aki addig jogászokat vagy TTK-sokat tanított. Mindez vonatkozna az összes kötelező marxista szemináriumra (pg., filozófia, tud. szoc., munkásmozgalmak története).

Ez a javaslat azonban, természetesen, nem tud és nem is akarhat helyettesíteni egy átfogó reformot, melynek kidolgozása mindnyájunk számára sürgető feladat.

Az óraszámok csökkentése

A témával a TTK matematika-fizika szekcioparlamentjén Sandi István II. éves hallgató foglalkozott.

Heti 39 óránk van. Ez nem egyedül hatásvadász karunkon. Nem akarok letámadni senkit, így ezt nem hasonlíthatom össze a jogászok 26 vagy a bölcsészek 30 körüli óraszámával, mert az a vád érhetne, hogy különböző jellegű dolgokat mérnek össze. Anyit az azonban megjegyzek, hogy egyetemünk bölcsészkarának oktatói — akikkel bizonyos tárgyaik révén kapcsolatba kerülünk — is megrökönyödtek ezen óraszámok hallatán. Ha óráink számát a teljesen azonos végzettséget adó ELTE azonos szakával hasonlítjuk össze, az első két évben a JATE-n 6, illetve 4 órával hente több van. Felsőbb évfolyamokon ez a különbség eltűnik, de nem azért, mert nálunk csökken, hanem mert az ELTE-n is nő. Még egy példa: első évben, a második félévben hétfőn 11 (tizenegy) óránk volt reggel nyolctól este hétig — ebédszünet nélkül. Az ebédet úgy oldottuk meg, hogy egy humánus gyakorlatvezetőnk a negyedórával későbbi kezdést megengedte. Ezt itt is köszönjük neki.

Azt, hogy a magas óraszám mennyiben és miért kedvezőtlen, három pontban indokolom:

1. Elsőként a tanulmányi munka szempontjából: a heti 40 körüli óraszám napi átlagban 8 órát jelent, nyolc óra szellemi munkát. Aki tehát ezen részt vesz, nem valószínű, hogy este hazavetődve nekiáll a másnapi gyakorlatokra való felkészüléshez — ha csak nem kivételes munkabírású az illető. Tekintve, hogy az előadások látogatását fontosnak tartom, nem csodálkozom azon, hogy a hallgatóság gyakorlatokra történő felkészültsége hiányos, mint ahogy azon sem, hogy a 2h-időszakokban a felkészülés csak az előadások látogatásának rovására történhetik. Nem tagadom ugyanakkor az előforduló hallgatói hanyagságot sem. Napi 10–11 óra hatékony szellemi munkát nem lehet végezni. Másképp fo-

Javaslat a felsőoktatás módosítására

A javaslatot Solymosi József és Somlyai Gábor TTK-s hallgatók készítették.

Az elmúlt néhány évben több komoly elemző munka készült a felsőoktatásról. Ezek feltárták jelenlegi oktatási rendszerünk hiányosságait.

A felsőoktatás problémájával foglalkozott a legelső párt- és állami vezetés. Ennek eredményeképpen pb-i határozat született. A határozat rögzíti a felsőoktatással szemben támasztott főbb követelményeket. Az ezt követő minisztertanácsi, ill. Művelődésügyi Minisztérium által kiadott határozatok szerint a felsőoktatási intézményeknek 1981. dec. 31-ig intézkedési tervet kell készíteni. 1983-ig el kell készíteni a felsőoktatás távlati tervét, amelynek az ezredfordulóig kell megvalósulnia.

Ezen írás egy, az eddiektől eltérő felsőoktatási rendszer főbb jellemzőit foglalja össze, melyek lehetővé teszik (a szerzők szerint), hogy felsőoktatásunk megfelelően társadalmi, oktatási elvárásainak, Az összefoglaló az új felvázolt rendszer előnyeinek keretében próbálja bemutatni ennek a rendszernek a szükségességét, ezért mellőzi a jelenlegi rendszer hibáinak a kiemelését.

A rendszer az eddiektől két lényeges ponton tér el:

1. Megszünteti az eddigi szorgalmi időszak—vizsgaidőszak ciklikus váltakozását.

2. Feltételezi a jelenleg leadott tantárgy anyagának 2–3–4 mélységi szintre történő felbontását.

Egy-egy tantárgy egy-egy kurzus során kerül oktatásra. A kurzus időtartama tantárgytól függően változik. (1–2–3 hét). A napi foglalkozások elméleti és gyakorlati foglalkozásokból állnak. Az elméleti foglalkozások esetén nem azonosak a mai előadásokkal. Nincs pusztán könyvet reprodukáló előadás. Az előadások átfogóbb, szemléletet alakító jellegűek. Az elméleti foglalkozásokon is mód nyílik a tanár-diák párbeszédre. A tanár válasz és kijelöl területet önálló feldolgozásra. A gyakorlati foglalkozásokon nap, heti megoszlása tantárgytól függ. A hallgatói létszám nem haladja meg a 20 főt. A számonkérés két-három naponként történik, ami a tananyag folyamatos átgondolására ösztönzi a hallgatót. Egyes szakoknál a fenti rendszer módosítható (pl. szükség lehet két tantárgy egyszerre történő tanítására).

A kurzus végén néhány nap felkészülés után a kurzus anyagáról be kell számolni. A kurzusok egymást követik. Az első két évben bizonyos számú és jellegű kurzusokat kötelező jelleggel kell elvégezni. Ez idő alatt egy-egy szakirányban megfelelően tanítanak a következő mélységi fokozatokban, de mód nyílik más szakirányban megfelelő tantárgy felvételére is. Az új irányokat megfelelő tantárgyakat a hallgató kérelmezi, kérelmében indokolja. Ezt egy bizottság hagyja jóvá. Tagjai: egyetem állami vezetője, a döntésben érdekelt külső intézmény, vállalat képviselője, KISZ-képviselő.

A képzés két fokozatra bontható. Mindkettő meghatározott alap-, közép-, felső és egyéb kurzusok elvégzésének a függvénye. A diplomák súlya különböző lenne. A munkáltató nem csak azt látna, hogy diplomája van a jelentkezőnek. Képet kapna arról, hogy milyen kurzusok és milyen mélységben történő elsajátítása után jutott el az adott szintre.

A hallgató érdekelt lenne, hogy képességei szerint elvégezze az egyetemet, diplomájának értékét szerezzék. Részben úgy, hogy a társadalom igényeinek megfelelően alakítja tanulmányait, részben úgy, hogy ezen a téren a legkomplexebb tudásra tesz szert. Mód nyílna, hogy az esetleges leendő munkahellyel történő egyeztetés után vegyi fel a megfelelő kurzusokat (ennek első sorban a műszaki pályára lenne jelentősége). Ezen keresztül a munkahelyek is érdekeltté tehetők az oktatásban. A munkahely számára érdekeltebb végzősöket kerülnék ki az egyetemről.

2. A tantárgyak felosztása vertikálisan történik. Egy mélységi szint áttekinti a jelenleg leadott anyag döntő részét, de átfogóbb jellegű. Az alapkurzus célja, hogy képet adjon a terület alaptörvényeiről, főbb összefüggéseiről és kialakítson egy szemléletet a tantárgy témaköréről (pl. a rendszertan alapkurzusa során pusztán a törzsek főbb jellemzőinek, egymással való kapcsolatuk ismertetésével világos képet lehetne adni a növény- és állatvilág fejlődéséről). A második, harmadik kurzus a már tudott anyagra építve a mélyebb összefüggésekkel foglalkozna, és részleteiben is tárgyalná az adott témakört. A negyedik kurzus foglalkozna a terület legújabb tudományos eredményeivel, problémáival. A kurzus gyakorlati részében a hallgatók aktívan bevonhatók a tanszék tudományos munkájába.

A fenti rendszerben a tantárgy kurzusai nem mennyiségileg épülnek egymásra. Két kurzus között mód nyílna az egyszer már aktív szinten tudott anyag „ülepedésére”.

A tanárnak, ill. tanszéknek egy-két hetes kurzusok során kell összpontosítani az oktatásra. A további időben hatékonyabban folytatható a kutatómunka.

A rendszer esetleges tanárigénye megoldható a felsőbb évesek, külső intézmények, vállalatok szakembereinek a bevonásával, ill. egyetemeken közötti tanácsokkal egy-egy kurzus idejére.

Az új rendszerben megszűnik a jelenlegi évfolyamfelelősi rendszer. A hallgatóknak lenne tanárfelelőse, de nem 20–30 hallgatóért lenne felelős egy-egy tanár, hanem csak 5–6-ért... Így a tanár hatékonyabban tud foglalkozni ezzel a kis csoporttal.

Néhány, a rendszerből következő pozitívum:

1. A rendszer felépítése lehetővé teszi az oktatásnak azonnali reagálását az új tudományos eredményekre, az új társadalmi igényekre.

2. A társadalom igényeit jobban tükröző, differenciált képzést kapott hallgatók kerülnék ki az egyetemről.

3. Megnö a hatékonysága az oktatásnak.

4. A heti kötelező óraszám csökken.

5. Megvalósítható az interdiszciplináris képzés.

6. Lehetővé teszi az egyetemi képzés folyamán az igényeknek megfelelő szakirány-módosítást.

7. Hatékonyan megvalósítható az utóképzés, az beilleszthető az egyetemi képzésbe.

8. Mód nyílik egyetemeken közötti tanácsra, egy-egy kurzus idejére.

9. A gyakorlati területről szakemberek bevonhatók az oktatásba.

10. A tanszéki kutatómunkába intenzív részvételét teszi lehetővé a felsőbb évesek számára.

11. Az oktatók számára kedvezőbb az időbeosztás, a kutatómunka hatékonysága nőhet az egyetemen.

12. A hallgatók letérhelése egyenesen, a tényleges szabad idő egy-két hetes ciklusokban biztosítható.

13. Közvetlenebb tanár-diák kapcsolat jöhet létre.

14. Lehetővé teszi a munkahelyekkel a kapcsolat kiépítését.

15. A munkahelyek érdekeltté tehetők az oktatásban.

Javaslatunk célja és indíttatása, hogy részévé váljon az 1983-ig kidolgozandó távlati felsőoktatási tervnek.

Pótparlament a BTK-n

Az őszi szünet után rendezték meg a JATE Bölcsészettudományi Karán a második diákpárlamentet, az első, időhiány miatt befejezetlen pótlásaként. Az előzetes tervek szerint a központi téma az ösztöndíjjal kapcsolatos kérdések vitája lett volna, a minisztériumi új ösztöndíjtervezet elfogadása kiegészítéssel, új szempontok figyelembevételével.

Somogyvári Márta, III. éves magyar-német szakos hallgató ismertette az ösztöndíjtervezet fő pontjait, majd elmondta a bölcsészkar KISZ-vezetőség által javasolt kiegészítéseket:

— A tandíjnak legyen negatív ösztönző hatása, emelje meg, ne legyen hatása a szociális helyzetnek a tandíj összegének meghatározásakor.

— Kevesebb (három) kategória legyen. Dolgozzanak ki egy új jövedelemigazolási rendszert, amely az eddigieknél pontosabban mutatja a valóságos szociális, anyagi helyzetet.

— Maradjon külön a szociális és a tanulmányi ösztöndíj.

— Legyenek egységesek a tértítési díjak (kollégium, menza), természetesen, ha így lesz, a szociális juttatások arányosan emelkedjenek.

— Az ösztöndíjak a mindenkori ár-bér mozgás szerint változhatnak (emelkedjenek).

A kiegészítések felsorolása után élénk vita alakult ki. A hozzászólások számolgotások hevesebből érezni lehetett, hogy valóban a zsebünkre megy a játék, de ugyanakkor az is kiderült, hogy tudjuk: elismerik, figyelembe veszik majd a véleményünket. (Ez természetesen hangzik, de ha visszagondolok az akár csak egy évvel ezelőtti fórumok hangulatára, intenzitására, érthetőbbé válik a hozzáállás megváltozásának hangsúlyozása.)

A legnagyobb vita akörül alakult ki, hogy a szociális és a ta-

nulmányi ösztöndíj egy összegben kerüljön-e az egyetemre (hallgatónkénti 500 forintos átlagként) vagy — mint eddig — legyen két külön „szák”. A pro és kontra érvek, ellenérvek után szavazás következett, és az utóbbi, a külön-külön kapott keretösszegek mellett tette le voksát a nagy többség.

Volt egy olyan felvetés is, mely szerint a tanulmányi ösztöndíj csak azoknak legyen adható, akik a kari átlagnál (4.31) jobb eredményt érnek el. A többség amellett foglalt állást, hogy a 3,8-as alsó határ a reális és a felett teljesítő kizárása a tanulmányi ösztöndíjból nem lenne helyes.

Érdekes javaslatok hangzottak el arról, hogy az egyetemisták, főiskolások részére ki kellene dolgozni egy speciális munkaviszony elvét; részesedhessenek ők is az olyan, dolgozókat érintő előnyökből, mint pl.: a GYES, számsítanak bele az egyetemi évek a szabadságba, kapják meg az egyetemisták is a 180–60 forint kiegészítést mellé a +50 forintot is stb.

Az ösztöndíj és a hozzákapcsolódó problémák megvitatása után többórás vita következett, melynek ismertetése helyhiány miatt ebben a számban elmarad. A vitázókkal terveztük egy ke-rekaszat-beszélgetést, melynek anyagát közlgetennénk.

A parlament végén a 35 egyetemi küldött, és az 5 kari tanács tag megválasztása következett. Az intézményi parlamentre a bölcsészkar Kalmár Melindát és Hévízi Ottót delegálta.

A két parlamenten túl sok probléma vetődött fel, és ez megkérdőjelezi az előző parlament óta folytatott munka hatékonyságát. Most sem mondhatjuk, hogy a problémák megoldódnak, inkább azt, meg fogjuk oldani őket.

MÓRÓCZ KÁROLY